

۵۷

درصد

طبق مطالعات دقیق، ۵۷ درصد آب مصرفی در استان آذربایجان غربی صرف محصولات غیراستراتژیکی مانند یونجه (۳۲ درصد)، سیب (۱۸ درصد) و چغندر (۷ درصد) می شود

+

👁️

تاکنون برای نجات احیای دریاچه ارومیه ۲ هزار و ۸۶۰ میلیارد تومان اعتبار تخصیص یافته که به قیمت روز، این میزان قطعاً چندین برابر خواهد شد

👁️

سال گذشته، رهاسازی را در فصل غریزایی و ۳ ماه آخر سال انجام داده و خوشبختانه بخش قابل توجهی از آب سد کانی سبب به دریاچه ارومیه انتقال داده شد

👁️

یکی از چالش‌های موجود به مشکل دیرینه پرداخت حقایق و تخصیص آب میان وزارت نیرو و سازمان محیط زیست بازمی‌گردد. سال گذشته ۲ میلیارد و ۲۰۰ میلیون متر مکعب رهاسازی از طریق استان آذربایجان غربی به سمت دریاچه ارومیه انجام شد. مشکل اصلی اینجاست که در سنوات گذشته، ارتباط منطقی میان مسئولان با مردم و کشاورزان انجام نشده و به تبع آن توفیقاتی نیز در تغییر الگوی کشت در منطقه حاصل نشده است. در همین راستا نیز بسیاری از پروژه‌های ساخت‌افزایی در سنوات گذشته به دلیل معارضات محلی روی زمین مانده است. برای حل این مشکل، افتتاح‌سازی را در دستور کار قرار داده و طی ۲ سال و باوجود مشکلات مالی متعدد، پروژه‌های ساخت‌افزایی نیمه‌تمام را به اتمام رسانده‌ایم. طی سال‌های گذشته، پرونده احیای دریاچه ارومیه به دلیل درگیر شدن استان‌های همجوار از ریل کارشناسی خود خارج شده و پرونده فنی و زیست‌محیطی مانند دریاچه ارومیه به پرونده‌ای پرچالش با مشکلات قومیتی و امنیتی تبدیل شد. خوشبختانه با عزم ملی و استانی همه پروژه‌های ساخت‌افزایی ارومیه نبودیم

👁️

طی ۳۰ سال گذشته نجات و احیای دریاچه ارومیه به صورت تک‌بعدی انجام شده و مسیر برداشت غیرمجاز از ۷۴ هزار چاه غیرمجاز هموار شده است. این در حالی است که معیشت ۷۴ هزار خانوار به حیات دریاچه ارومیه درگیر نشدن استان‌های همجوار فنی و زیست‌محیطی مانند دریاچه ارومیه به پرونده‌ای پرچالش با مشکلات قومیتی و امنیتی تبدیل شد. خوشبختانه با عزم ملی و استانی همه پروژه‌های ساخت‌افزایی ارومیه نبودیم

دبیر کارگروه ملی نجات دریاچه ارومیه در گفت‌وگو با «ایران»، چالش‌های پیش‌رو و اقدامات انجام‌شده برای احیای این دریاچه را تشریح کرد

دریاچه ارومیه؛ از حال بد به حال خوب

حجم آب بزرگ‌ترین دریاچه داخلی کشور با افزایش ۲ برابری به یک میلیارد و ۲۰۰ میلیون مترمکعب رسید

گفت‌وگو

بینا میرعظیمی

خبرنگار

پرونده دریاچه ارومیه این بار روی میز دولت چهاردهم قرار گرفته تا تدبیر نهایی برای نجات و احیای آن اتخاذ شود. بزرگ‌ترین دریاچه داخلی کشور که روزگاری نه‌چندان دور عنوان بزرگ‌ترین دریاچه آب شور خاورمیانه را یدک می‌کشید، از دهه پیش تاکنون روزگاری غمبار از خشک‌شدگی و بحران را پشت‌سر گذاشته و حالا برای ادامه حیات چشم‌انتظار همت مسئولان و اتخاذ تصمیماتی درست در حوزه نرم‌افزاری است؛ طریقی که با هدف بهره‌وری آب، کاهش مصرف آب کشاورزی در حوضه آبریز دریاچه و کمک به سیستم‌های کشاورزی و روستایی پایدار تعریف شده و قرار است سیاست‌های مربوط به اصلاح الگوی کشت با جلب مشارکت و همراهی کشاورزان در منطقه ترویج دهد. طرح‌ها و برنامه‌هایی

که به باور بسیاری از کارشناسان، نتایج مثبتی کسب نکرده و ضمن نادیده گرفتن رعایت الگوی کشت، همچنان شاهد کشت محصولات پراپر با ارزش افزوده اندک در حوضه آبریز دریاچه ارومیه هستیم. چندی پیش در اولین جلسه کارگروه ملی نجات دریاچه ارومیه، این موضوع مهم ملی بار دیگر مورد بررسی قرار گرفته و اعضای آن متفق‌القول به این نتیجه رسیدند که بخشی نگرانی قادر به رفع مشکلات دریاچه نبوده و نجات و احیای آن نیازمند ساختاری فرااستانی با مدیریت ملی است. «محمدرضا عارف» معاون اول رئیس‌جمهور، مشکل دریاچه ارومیه را یکی از مهمترین مسائل ملی ایران معرفی کرده و حل آن را نیازمند عزم ملی و راهکاری ملی دانست. عارف تأکید کرد که از دید دولت چهاردهم، طرح‌های نجات دریاچه ارومیه که در دولت‌های قبل تصویب شده محترم است، اما از این پس، تلاش‌ها بر رفع نواقص و تقویت نقاط قوت معطوف خواهد شد. در همین راستا گفت‌وگویی اختصاصی با دبیر کارگروه ملی نجات دریاچه ارومیه و استاندار جدید تهران انجام داده‌ایم تا ضمن آگاهی طرح‌های

نجات در حوزه‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری، وضعیت کنونی دریاچه و نحوه جلب اعتماد و مشارکت عمومی کشاورزان به‌منظور عملیاتی کردن مصوبه‌ها و تضمین آینده‌ای پایدار و امن برای ساکنان آن را مورد تشریح و بررسی قرار دهد. «ایران» با «محمدصادق معتمدیان» در آخرین روزهای مسئولیتش به‌عنوان استاندار آذربایجان غربی و دبیر کارگروه ملی نجات دریاچه ارومیه گفت‌وگو کرده و این مصاحبه زمانی چاپ شده که معتمدیان، مأموریت جدید خود را در دولت چهاردهم به‌عنوان استاندار تهران آغاز کرده است. معتمدیان به «ایران» می‌گوید: «وضعیت بحرانی دریاچه ارومیه فرآیندی است که از دهه گذشته آغاز شده و تا به امروز ادامه دارد. تغییرات اقلیمی (افزایش بی‌رویه دما، کاهش بارندگی و خشکسالی) یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های تأثیرگذار در خشک‌شدگی دریاچه ارومیه به‌شمار می‌رود. طی چند سال اخیر شاهد بودیم که سرشاخه‌های اصلی ۱۱ رودخانه منتهی به دریاچه ارومیه که در ارتفاعات صعب‌العبور قرار داشته و بیشتر شاهد بارش‌های چندمتری برف در مناطق مختلف

نجات در حوزه‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری، وضعیت کنونی دریاچه و نحوه جلب اعتماد و مشارکت عمومی کشاورزان به‌منظور عملیاتی کردن مصوبه‌ها و تضمین آینده‌ای پایدار و امن برای ساکنان آن را مورد تشریح و بررسی قرار دهد. «ایران» با «محمدصادق معتمدیان» در آخرین روزهای مسئولیتش به‌عنوان استاندار آذربایجان غربی و دبیر کارگروه ملی نجات دریاچه ارومیه گفت‌وگو کرده و این مصاحبه زمانی چاپ شده که معتمدیان، مأموریت جدید خود را در دولت چهاردهم به‌عنوان استاندار تهران آغاز کرده است. معتمدیان به «ایران» می‌گوید: «وضعیت بحرانی دریاچه ارومیه فرآیندی است که از دهه گذشته آغاز شده و تا به امروز ادامه دارد. تغییرات اقلیمی (افزایش بی‌رویه دما، کاهش بارندگی و خشکسالی) یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های تأثیرگذار در خشک‌شدگی دریاچه ارومیه به‌شمار می‌رود. طی چند سال اخیر شاهد بودیم که سرشاخه‌های اصلی ۱۱ رودخانه منتهی به دریاچه ارومیه که در ارتفاعات صعب‌العبور قرار داشته و بیشتر شاهد بارش‌های چندمتری برف در مناطق مختلف

ارومیه ۱۲۶۹.۸۰ متر بود که امروز به ۱۲۷۰.۱۰ متر رسیده و تراز آن ۲۰ سانتیمتر افزایش پیدا کرده است. حجم آب دریاچه نسبت به مدت مشابه سال گذشته (۵۸۰ میلیون مترمکعب) بیش از دو برابر شده و به حدود یک میلیارد و ۲۰۰ میلیون مترمکعب رسیده. آن هم در شرایطی که امسال تابستان بسیار گرمی را طی نیم‌قرن گذشته پشت سر گذاشته و روزانه ۳۰ میلیون مترمکعب تخیر آب صورت گرفته است. وسعت دریاچه نیز نسبت به مدت مشابه سال گذشته (۶۰۶ کیلومتر) افزایش پیدا کرده و به ۸۷۵ کیلومتر رسیده است. در حقیقت طی ۳۰ سال گذشته نجات و احیای دریاچه ارومیه به صورت تک‌بعدی انجام شده و مسیر برداشت غیرمجاز آب از ۷۴ هزار چاه غیرمجاز هموار شده است. این در حالی است که معیشت ۷۴ هزار خانوار به حیات دریاچه ارومیه وابسته و در صورت تعیین الگوی کشت مناسب، امروز شاهد خشک‌شدگی دریاچه ارومیه نبودیم.

دارند، بی‌توجهی کرد. ضمن اینکه این نگرانی همچنان به قوت خود باقی است که در صورت شکست احیای دریاچه ارومیه، معیشت، کشاورزی و سلامت مردم استان آذربایجان غربی و استان‌های همجوار در معرض تهدید جدی قرار خواهد گرفت.

دولت چهاردهم حل مسائل زیست محیطی را در اولویت قرار داده و بنا دارد این دغدغه ملی را با مدیریت ملی حل و فصل کند. آیا باز ساخت‌ها را برای رسیدن به این هدف کافی می‌دانید؟

دکتر پزشکیان یکی از طرفداران حوزه زیست محیطی و احیای دریاچه ارومیه است. ضمن اینکه شخص رئیس‌جمهور پیش‌تر که نماینده منتخب مردم تبریز در مجلس بود، با حساسیت و علاقه بسیار زیادی موضوع دریاچه را دنبال کرده و بارها از آخرین اقدامات و دستاوردها برای نجات دریاچه ارومیه بازدید کرده است. دکتر عارف نیز که هم‌اکنون ریاست کارگروه نجات دریاچه ارومیه را برعهده دارد، دغدغه‌های جدی نسبت به احیای دریاچه داشته و در همان روزهای نخستین حضورش به عنوان معاون اول رئیس‌جمهور تأکید کرد که مسائل زیست محیطی و احیای دریاچه ارومیه یکی از ۴ دغدغه اصلی دولت چهاردهم محسوب می‌شود. در همین راستا نیز بلافاصله جلسه‌ای تشکیل داده و مسائل مرتبط با احیای دریاچه ارومیه را مورد بررسی قرار داد.

کشت محصولات کم‌آب‌ترا تا چه حد در نجات دریاچه و اکوسیستم منطقه مؤثر می‌دانید؟

استان آذربایجان غربی دارای ۳ حوضه آبریز ارس، دریاچه ارومیه و زاب است. ما در تلاشیم تا برنامه‌ها و طرح‌های ارائه شده در منطقه به کاهش مصرف آب، افزایش درآمد و بهبود معیشت مردم و کشاورزان منجر شود. هم‌اکنون، بیش از ۳ هزار هکتار از اراضی حوضه ارس به یکی از بزرگ‌ترین هلدینگ‌های کشاورزی واگذار شده تا انواع گندم و پسته در باغات کشت شود. طی ۳ سال زحمت بی‌دریغ نیز شاهد تأسیس بزرگ‌ترین باغ پسته و گردوی خاورمیانه و دومین مزرعه گردو جهان در منطقه ارس بودیم. محصولاتی که دست کم ۴۰ درصد در مصرف آب صرفه‌جویی

کشت محصولات کم‌آب‌ترا تا چه حد در نجات دریاچه و اکوسیستم منطقه مؤثر می‌دانید؟

استان آذربایجان غربی دارای ۳ حوضه آبریز ارس، دریاچه ارومیه و زاب است. ما در تلاشیم تا برنامه‌ها و طرح‌های ارائه شده در منطقه به کاهش مصرف آب، افزایش درآمد و بهبود معیشت مردم و کشاورزان منجر شود. هم‌اکنون، بیش از ۳ هزار هکتار از اراضی حوضه ارس به یکی از بزرگ‌ترین هلدینگ‌های کشاورزی واگذار شده تا انواع گندم و پسته در باغات کشت شود. طی ۳ سال زحمت بی‌دریغ نیز شاهد تأسیس بزرگ‌ترین باغ پسته و گردوی خاورمیانه و دومین مزرعه گردو جهان در منطقه ارس بودیم. محصولاتی که دست کم ۴۰ درصد در مصرف آب صرفه‌جویی

احیای ۱۱ تالاب آقماری پارک دریاچه ارومیه چگونه صورت گرفته؟ آیا حقایق‌ها تأمین شده؟

برش

برش

خشک‌شدگی ۱۱ تالاب آقماری پارک دریاچه ارومیه طی ۲۰ سال گذشته آن هم در دوران ترسالی دست‌زمانی صورت گرفته که ما در حوضه دریاچه شاهد بارندگی‌های فوق‌نرمال بودیم. اما حقایق تأمین نشده و سازمان محیط زیست نیز پیگیری‌های جدی را انجام نداده است. برای رفع این مشکل، در کارگروه زیربنایی و شورای برنامه‌ریزی، برای اولین بار پرداخت حقایق ۱۱ تالاب آقماری (۸۰ میلیون مترمکعب) از مورد تصویب قرار داده و در نتیجه سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ شاهد احیای ۱۱ تالاب آقماری پارک دریاچه ارومیه بودیم. خبری مسرتبخش که به حضور دوباره پرندگان مهاجر در تالاب‌ها، شور و نشاطی دوباره بخشیده و نوید سرزندگی و شادابی را در منطقه سرداد.

۳۰

سانتیمتر

سال گذشته تراز دریاچه ارومیه ۱۲۶۹.۸۰ متر بود که امروز به ۱۲۷۰.۱۰ متر رسیده و تراز آن ۳۰ سانتیمتر افزایش پیدا کرده است

+

👁️

یکی از آسیب‌های موجود در حوضه دریاچه ارومیه، تمرکز بیش از حد بر سیاست‌های سخت‌افزاری و عدم توجه به حوزه نرم‌افزاری و تغییر رفتار مردم و کشاورزان در حوزه کشت و زراعت است

👁️

باید توجه داشت که علاوه بر سازمان جهاد کشاورزی، باید دستگانه‌های دیگر مانند سازمان محیط زیست و وزارت نیرو نیز پای کار آمده و سیاست‌ها و برنامه‌های لازم را با نگاه ملی و نه استانی پیش برد. طبیعتاً در این مسیر مشکلات و چالش‌هایی وجود خواهد داشت که با آسیب‌شناسی دقیق می‌توان این دغدغه ملی و بین‌المللی را برای همیشه حل و فصل کرد. خوشبختانه در حوزه علمی نیز شاهد نقش‌آفرینی دریاچه ارومیه در دانشگاه‌های ارومیه، تبریز و کردستان هستیم. در دانشگاه ارومیه پژوهشگاه دریاچه ارومیه راه‌اندازی کرده و زمینه حضور کارشناسان مجرب با فراهم کرده‌ایم. در حال حاضر طرح تحقیقاتی با هدف بهره‌وری و کاهش مصرف آب در ۱۰ نقطه بحرانی حوضه آبریز دریاچه ارومیه و با کمک فائود در ۳ نقطه بحرانی آغاز شده و خروجی آن با کمک جوامع محلی متمرکز است. باید توجه داشت که اتفاقات مهم در حوزه نرم‌افزاری با افتتاح و آموزش جوامع محلی امکانپذیر است. ما طی این مدت، نقشه راه را به‌روزرسانی کرده‌ایم تا ان‌شاء‌الله با حضور دکتر عارف به‌عنوان یکی از ذخائر علمی کشور، حیات دریاچه ارومیه را احیا و تثبیت کنیم. هم‌اکنون، وضعیت دریاچه ارومیه رو به بهبود بوده و باید تلاش‌ها را در بخش نرم‌افزاری با کاهش مصرف آب با کمک مردم و کشاورزان معطوف کرده و شرایط لازم برای تأمین حقایق را مهیا کنیم؛ خواسته‌ای که با عزم ملی به سرمنزل مقصود رسیده و هم‌زمان با مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی دستگانه‌های مرتبط، تقویت خواهد شد

👁️

بخشی نگرانی قادر به رفع مشکلات دریاچه نبوده و نجات و احیای آن نیازمند ساختاری فرااستانی و با مدیریت ملی است

👁️

هم‌اکنون، وضعیت دریاچه ارومیه رویه بهبود بوده و باید تلاش‌ها را در بخش نرم‌افزاری با کاهش مصرف آب با کمک مردم و کشاورزان معطوف کرده و شرایط لازم برای تأمین حقایق را مهیا کنیم؛ خواسته‌ای که با عزم ملی به سرمنزل مقصود رسیده و هم‌زمان با مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی دستگانه‌های مرتبط، تقویت خواهد شد